

## Työkirja rahoitusvalmiuden kehittämiseen

### Osa 7: Riskien tunnistamisesta toimintavarmuutta

# Riskikartta auttaa varautumaan koettelemuksiin ja tuo luotettavuutta rahoittajan silmissä

Riski on mikä tahansa tapahtuma, joka saattaa toteutua. Sillä voi olla positiivinen tai negatiivinen vaikutus yhteiskunnallisen yrityksen tarkoituksen toteutumiseen. Riskienhallinta on prosessi, joka auttaa yhteiskunnallista yritystä pärjäämään epävarmuuden keskellä paremmin. Riskienhallinnan avulla yritys voi tehdä ennakoivia, aktiivisia toimenpiteitä resurssiensa ja voimavarojensa suojelemiseksi.

Malcolm Hayday, Charity Bank, pankkiiri ja perustaja:

*“On erittäin tärkeää että jokaisella teistä on riskikartta. Vaikka olisitte vasta startup tai vaikka pelkkä idea, on olennaista, että osaatte kartoittaa teitä koskevat riskit. Ja mikä vielä tärkeämpää - riskikarttaa ei vain tehdä ja laiteta pöytälaatikkoon, vaan sen pariin täytyy palata säännöllisesti. Jos olet yrittäjä, jopa kerran kuukaudessa. Jos olet hallituksessa, ehkä neljännesvuosittain.*

*Riskikartassa tulee olla tärkeimmät kolmesta viiteen riskiä, joiden arvioitte olevan toimintanne kannalta strategisia riskejä. Näistä lähdetään porautumaan yksityiskohtiin: operationaaliset eli toiminnan pyörittämiseen liittyvät riskit jne. Mutta kaikista tärkeintä on, että riskikartta ei ole staattinen vaan elävä työkalu.*

*Siksi kannustan teistä jokaista ja teidän kaikkia kollegojanne tutustumaan tähän riskikarttatyökaluun. Siinä on ikäänkuin liikennevalosysteemi, joka kertoo millaisia riskejä olette valmiita ottamaan. Jos riski on keltainen tai jopa punainen, on sille tehtävä jotain.*

*Ja voi olla, että jonain kauniina päivänä koko suunnitelmanne on mennyt mönkään, sillä vaikkapa hallitus on jonkin olennaisen muutoksen lainsäädäntöön. Jos ette ole olleet tietoisia tästä riskistä, liiketoimintanne voi hävitä kartalta. Eli riskikartta auttaa näyttämään ne asiat, joihin teidän on keskityttävä.*

*Jos joskus tulette siihen pisteeseen että teidän on esittädyttävä pankinjohtajalle tai muulle rahoittajalle ja teillä on esittää heille riskikartta - se saattaa teidät pitkälle luottamuksen voittamisessa. **Riskikartan perusteella rahoittaja voi päätellä, että te tiedätte mitä olette tekemässä.***

## Riskienhallinnan hyödyt

- Huomaamatta jääneet riskit ja mahdollisuudet tunnistetaan
- Riskit voidaan rajoittaa siedettävällä tasolle
- Saadaan lisää informaatiota mahdollisuuksien hyödyntämiseksi
- Antaa sidosryhmien jäsenille lisää varmuutta haluttujen tulosten saavuttamisessa

## Riskikarttatyökalu

### Miten riskejä hallitaan?

> 1. Riskien tunnistaminen > 2. Riskien analysointi > 3. Riskien hallinta > 4. Tarkastus ja raportointi > 1.

Riskienhallinta on jatkuva prosessi!

Riskikartan pariin kannattaa palata vähintään kerran puolessa vuodessa, ellei jopa kuukausittain. Riskikartta on helppo työkalu, jota voi käyttää fasilitoimaan tärkeää keskustelua koko tiimin tai sidosryhmienkin kanssa.

### 1. Riskien tunnistaminen

- Käy läpi kaikki viisi riskityyppiä
- Kysy mahdollisimman monilta sidosryhmiltä - hallitus, johtajat, työntekijät, asiakkaat, kumppanit, toimittajat
- Tee prosessi omaksesi, palaa riskikartan pariin säännöllisesti

### Lähteitä riskien löytämiseen

- Tutkimukset, kyselyt
- Taloudelliset dokumentit
- Muistiot, pöytäkirjat
- Sopimukset
- Tilastot
- Omaisuuden myynti/tarkastuspaperit

## Viisi riskityyppiä

1. Henkilöt
2. Omaisuus
3. Vahingonvastuu
4. Rahoitus
5. Lainsäädäntö

### 1. Henkilöihin liittyvät riskit

- Työperäiset sairaudet tai loukkaantumiset
- Kuolema, liikuntarajoitteet, eläkkeelle jääminen
- Irtisanoutuminen
- Sitoutumisen väheneminen

### 2. Omaisuuteen liittyvät riskit

- Kiinteistöjen tai tilojen menettäminen osittain tai kokonaan
- Laitteiden, varusteiden, varaston, kassan tai informaation varkaudet
- Immateriaalioikeuksien loukkaukset
- Brändin ja maineen vahingoittuminen

### 3. Vahingonvastuuseen liittyvät riskit

- Asiakkaiden tai yleisön vahingoittuminen
- Tuotteiden vahingoittuminen
- Muiden omaisuuden vahingoittuminen
- Sopimusrikkomukset
- Ammatillinen vastuu

### 4. Rahoitukseen liittyvät riskit

- Rahoituksen menettäminen (apurahat, sijoitukset)
- Kassavirran vajaus
- Tulipalo, tulva, tms. luonnonilmiöstä johtuva menetys
- Muutos markkinaolosuhteissa

### 5. Lainsäädäntöön liittyvät riskit

- Lait ja säädökset - tietoisuus siitä mitkä koskevat omaa toimialaa
- Työnantajan lailliset vastuut
- Työturvallisuus ja työhyvinvointi
- Ihmisoikeudet
- Yksityisyys, tietosuojaja

## 2. Riskien analysointi

- Nimeä 3-5 riskiä, jotka organisaatiosi saattaisi kohdata (jos harjoitusta tekee useita henkilöitä samasta organisaatiosta, jokainen miettii riskit itsenäisesti)
- Pisteyttäkää riskit laittamalla ne vaikutuksen ja todennäköisyyden mukaan oikeaan kohtaan matriisiin.
- Käykää keskustelua riskeistä
- Toista sama harjoitus viimeistään muutaman kuukauden päästä

Vaikutus / Todennäköisyys	1 Erittäin epätodennäköinen	2 Todennäköinen	3 Erittäin todennäköinen
1 Ei-kriittinen	1	2	3
2 Merkittävä	2	4	5
3 Perustavanlaatuinen haitta toiminnan jatkumiselle	3	5	6

Vaikutus x todennäköisyys = riskin merkittävyys

1-2 = Ei kovin merkittävä riski

3-4 = Merkittävä riski

5-6 = Erittäin korkea riski

### 3. Riskien hallitseminen

#### Riskin hyväksyminen

Tämä riski voidaan ottaa ilman mitään erityisiä toimenpiteitä. Voi olla, että asialle ei vaan voida tehdä mitään, tai riskin muunlaiseen käsittelyyn liittyvät kustannukset nousisivat liian korkeiksi verrattuna hyötyihin

#### Riskin vähentäminen

Suurin osa riskeistä käsitellään tällä tavalla. Tehdään toimenpiteet, jotka vähentäisivät riskin toteutuessa sen vaikutuksia tai vähennetään riskin toteutumisen todennäköisyyttä.

#### Riskin siirtäminen

Joidenkin riskien ratkaisuksi toimii parhaiten niiden siirtäminen muiden vastuulle, esimerkiksi ottamalla vakuutus. Jotkut riskit eivät ole täysin siirrettävissä, kuten maineriskit.

#### Riskin välttäminen

Jotkut riskit voidaan käsitellä vain poistamalla riskin syyt täysin.

#### Riskin kääntäminen mahdollisuudeksi

Tämä ei ole vaihtoehto edellisille, vaan mahdollisuus, jota pitäisi harkita joka kerta riskejä hyväksyessä, siirrettäessä tai muutoin riskejä kohdellaessa. Millaisia positiivisia vaikutuksia riskitilanteesta kumpuaa?

### 4. Riskitilanteen tarkastus ja raportointi

- Miksi riskien tilannetta kannattaa tarkastaa ja raportoida?
- Tilanteen tarkastamiselle säännöllinen ajankohta
- Kuka riskit "omistaa"?

#### Riskirekisteri

Riskin kuvaus	
Todennäköisyys (1-3)	
Vaikutus (1-3)	
Pisteet yhteensä	

Käsittelystrategia (hyväksyminen, vähentäminen, siirtäminen, välttäminen, mahdollisuus)	
Kustannukset toteutuessa	
Strategian toteuttamisen kustannukset	
Kustannusten syntymisen aikaväli	
Riskin omistaja	
Tilanteen tarkastamisen ajankohta	
Tarkastaja	

## Miten ja milloin riskienhallinnan suunnitelmaa muutetaan?

### Suunnittele

- Tunnista riskienhallinnan kehittämisen virstanpylväät
- Tunnista tarpeelliset toimenpiteet: mitä, kuka, mihin mennessä
- Tunnista tarvittava tieto

### Tee

- Tee toimenpiteet suunnitelman mukaan
- Kerää tarvittava tieto
- Dokumentoi tulokset

### Opi

- Analysoi tulokset
- Tunnista opitut asiat

### Toimi

- Tunnista toimintasuunnitelmaan tarvittavat muutokset
- Valmistaudu seuraavaan kierrokseen

\*\*\*

Lähde: Social Enterprise Learning Toolkit (Risk Management Module) developed by Enterprising Non-Profits. Luettavissa:

[https://www.slideshare.net/enterprisingnonprofits/social-enterprise-learning-toolkit-risk-analysis-module?next\\_slideshow=1](https://www.slideshare.net/enterprisingnonprofits/social-enterprise-learning-toolkit-risk-analysis-module?next_slideshow=1)